

INVĂȚĂTORUL

ORGANIZAȚIA SOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL
 BANAT-CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ. REVISTĂ PEDAGOGICĂ
 CĂ SOCIALĂ.

Redacția: Cluj, Casa Invățătorilor. — Administrația: Calea Dorobanților No. 66.

CUPRINSUL:

Crăciunul	Em. Eremie
După congresele dela București	Traian Șuteu
Din metodică Aritmeticii	V. L.
Regulele ortografice Române	* * *
Solidaritatea națională	Dr. Valer Roman
Cuvântul ardelenilor	Traian Șuteu
Corpul didactic din Statele Unite ale Americii de Nord	V. L.
Religiunea în școala primară	Em. Eremie
Necesitatea reformei învățământului	Victor Lazăr
Crăciun sărac	Ludovic Dăuș
Cronică. — Oficiale. — Cărți, Reviste, Ziare. — Poșta Redacției și Administrației.	

INVĂTĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
— REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ. —

Administrator: EM. EREMIE

Apare la 1 și la 15 a'e lunel.

Redactor: ANDREI PORA

Redacția: Cluj — Casa Invățătorilor. — Administrația: Cal. Dorobanților No. 66. — Cluj.

Crăciunul.

Nașterea lui Hristos!... Dărâmarea unei lumi păgâne cu toate concepțiile ei greșite și de-un materialism cras. Și pe ruinele acestei lumi dărâmate, răsună crezul nou al iubirii desăvârșite a lui D-zeu și al deaproapelui. Se indică, omului căutător cu sete după adevăr, idealismul curat — inobilator de suflete, profesat și propăvăduit de D-zeu — omul, călăuza omenirii în decursul alor două milenii.

Prăsnuirea an de an a acestei sărbători a însușit cu timpul caracterul tipic al celui mai cu drag așteptat praznic pentru cercul familiar. Chipul venerabil al închipuirii copilăriei noastre de Moș Crăciun, cu micile lui daruri, cu pomul de crăciun iluminat în aceea seară scăldată în fulgii curați de zăpadă, ne urmărește până 'n adânci bătrânețe.

Pasă această sărbătoare la sfârșit de an, eră sărbată și ca un moment de popas și reprivire peste tot ce-a trecut peste noi în decursul unui an. Și din concluziunile date, anul nou bătea la poarta sufletului nostru cu noi îndemnuri de muncă, ce inobilează cu noi perspective de rezultate înălțătoare. — Așa era atunci...

* * *

Crăciunul, care încheie acest an... nu ne mai găsește în dispoziția prielnică a așteptării lui. Gândurile și grijile zilei de mâne, de-a lupta cu greutățile unui trai, nu numai demn de compătimit ci și imposibil în ce ne privește pe noi, cărora ne este încredințată formarea viitoarei generațiuni, — ne abat sufletele în alte părți.

Nesiguranța zilei de mâne nu ne lasă să fim concentrați cu întreg eul nostru asupra scopului ideal, ce ne este dat a fi chemarea noastră!

Indeplănim formalitățile cerute după un șablon, după un mecanism, ce ne-a devenit o a doua proprietate. Dar ne lipsește sufletul!...

În asemenea condițiuni sub ce auspicii se va prezenta marea sărbătoare a Crăciunului pentru noi? — Desigur că nu sub cele mai vesele... Par'că întreaga înfățișare a naturii din acest an, cu o toamnă târzie și posomorită, cadrează cu melancolia sufletelor noastre doritoare de sărbători mai înviorătoare.

Asupriți sub un tratament de mizerie, am resistat până la ultima limită a puterilor. Am dat tot ce am putut da, am răbdat fără cârtire cu un ne mai cunoscut spirit de jerfă. Iar acum a sosit ora când suferința ne sugrumă.

Și 'n aceste momente triste din viața noastră de adevărați cerșitori, Dl. Ministru de finanțe ne spune, că agitația de acum a corpului didactic e fructul unor agitatori. Grea și nemeritată insultă pentru niște adevărați eroi ai datoriei.

Să mai repetăm strigătul nostru de alarmă? Să mai evidențiem importanța chemării noastre? De data aceasta nu! Toate acestea sunt supracunoscute și nici nu voim să aducem note disonante cu ocazia Crăciunului.

Să serbeze cei, cari au speculat și speculează totul în această țară, a căror viață nu este altceva decât o petrecere ne-

Înteruptă! Nu le vom turbura sărbătoarea. Ne vom resemna și de astă dată, căci cu aceasta încă suntem obișnuiți.

* * *

Ne mai rămâne încă în suflet nădejdea, că anul nou... ne va aduce mângăiere. Conducătorii Statului, trebuie să ia odată măsuri pentru însănătoșirea morală a țării. Fraudele ce sunt la ordinea zilei, risipa banului în diferite sinecuri trebuie să înceteze, — dacă voim să evităm marele faliment. Nu vorbim numai de falimentul unei doctrine economice sau al unui sistem de guvernământ, care în viața materială a țării n'ar însemna decât pagube regretabile, — ci e vorbă de un faliment cu mult mai esențial în existența unei națiuni: „*Falimentul cultural al României mari și victorioase*“

Iar cearta dintre fruntașii vieții publice trebuie să dea loc muncii constructive. Și atunci va fi ascultat și strigătul nostru solemn pronunțat în Congresul din București.

Numai o mentalitate neînțelegătoare a celor dela conducere poate să lase alunecarea corpului didactic de pe pedestalul înalt moral, în mocirla căutării strictului necesar pe căi laturalnice, degradătoare.

În această nădejde așteptăm Crăciunul anului viitor, să-l putem serba cu sufletul liniștit și mângăiat. Celui de acum îi zicem: să treacă repede peste noi și să nu ni se mai înfățișeze în aspectul lui de-acum. Să-și reia pe viitor haina strălucită, ce ne-a rămas numai în amintiri, strălucirea razelor cari, să învieze sufletele noastre în cercul familiar... când din inimă să putem dori și *lumei pace și între oameni bună învoire!*

Cluj.

Em. Eremie

Vorbe înțelepte.

Omul binefăcător este acela care dă mai bine, nu acela care dă mult. V. Hugo.

Cel mai bun partid politic e acela care acoardă principiile cu trebuința cea mai mare a momentului. S. Montanelli.

Omul cinstit își face o lege de a ține ce a promis, chiar și în lucrurile celea mai mici

Blanchard.

După congresele dela București.

Dăscălimea întreagă din tot cuprinsul României e adânc revoltată, că nimenea din factorii cu răspundere nu i-a înțeles situațiunea extrem de gravă în care se sbate. Nimenea nu se gândește la remedii de îndreptare, prin cari să o ridice deasupra grijilor materiale în cari se frământă. Nimenea nu se găsește, fiindcă s'a crezut că prin făgădueli se pot liniși valurile prevestitoare de furtună. Nu s'a socotit că ele pot lua proporții și mai mari îndată ce se va dovedi, că cuvântul nu se ține, hotărârea consiliului de ministrii nu se respectă, și comunicatul publicat în: „*Monitorul Oficial*“ nu se observă. S'au înșelat, adânc s'au înșelat toți cari au crezut astfel. Dovadă au fost cele trei mari congrese ținute deodată și cari preocupă în mare măsură presa și opinia noastră publică.

Ca unul care am luat parte la această manifestare, reîntors în liniștea căminului meu, încerc să-mi dau seamă de lucrurile petrecute în ziua de 2 Dec. 1923 la București. Parcă și acum îmi trec pe dinaintea ochilor mei figurile pline de îngrijorare a colegilor, cari cu lacrimi în ochi și sufletele întristate își desvăleau durerile, ce le îndură în traiul lor zilnic. Aici s'au desvălit în toată puterea suferințele acestor muncitori intelectuali. Și din aceste destăinuiri, tot mai clar, tot mai limpede se deslușă strigătul dureros, sincer și nefătat: „*nu mai putem trăi!*“ Valurile de scumpe crescânde ne-au cuprins în undele lor, încât cu leafa noastră — nu mai putem face față zilelor de azi. Și noi care prevăzusem sosirea acestor vremi, din bună vreme am atras atențiunea cărmuitorilor politici, ca în cadrele noului budget să ne amelioreze situația noastră materială.

La început, conducătorii de stat s'au arătat înțelegători. Prin vorbe liniștitoare, comunicate oficiale, ne-au dat asigurări depline. Și noi iarăși ca oameni înțelegători și cetățeni pasnici am așteptat. Dar s'a adevărit și de data aceasta că promisiunile își au și ele un rost oarecare...

Din ce ne apropiam de pragul noului an financiar cu sufletele îngrijorate, vedeam că nu se ia nici o dispozițiune. Și atunci prin sânul corpului didactic începuse să se simtă niște curente de aer rece. Iar după ce s'au cunoscut și hotărârile ministrului de finanțe, corpul didactic s'a cutremurat și toți până la unul au început a se mișca. Reprezentanții organizațiilor de toate gradele au luat contactul și au început a face din nou stăruințe pentru a influența pe cei în drept la revenire asupra cererilor drepte. Dar toate încercările au fost zădărnice. Și atunci acești diriguitori ai treburilor noastre profesionale, în culmea desperării lor au convocat pe aceiași dată cele 3 congrese în cari corpul didactic de toate gradele avea să-și spună ullimul cuvânt.

Și și la spus. La spus așa respicat și categoric, cum șade bine unei tagme de oameni consecvenți, cari nu umblă cu dedesupturi. S'a de-

monstrat, că scumpetea e mare, leaşa nelindestulitoare şi traiul însuportabil. S'a cerut deci de toate cele trei congrese: „salarul din 1919 înmulţit cu 10^a”. — S'a luat acest 10 de indice convenţional (căci cel real trece de 40) pentru a se dovedi că dăscăliimea română de toate gradele nu voeşte alt ceva decât să poată trăi. Ea înţelege starea financiară a statului şi aşa îşi reduce pretenţiile la minimum necesar existenţei.

Rămâne acum să vedem dacă factorii cu precădere vor fi destul de înţelegători pentruca modeşii slujitori ai culturii să nu treacă şi la fapte, cari dacă se vor executa întocmai, vor aduce cultura românească în mare primejdie. Căci ce po te fi altceva sistarea cursurilor, desfiinţarea cursurilor paralele, neţinerea oarelor suplimentare, şi în urmă dimisiile, decât o oprire pe loc a întregului avânt cultural, ce începuse a să înfiripă în graniţele mărite ale noului nostru stat? Ce se va alege Doamne! de unitatea sufletească — nou ideal al neamului — dacă toate străduinţele, năzuinţele îndreptate în direcţiunea aceasta, încaută de a se mai manifestă? Ce deprimare sufletească ne va cuprinde pe toţi cei ce am contribuit la această unitate cu părţi alese din sufletul nostru, pentruca odată tot să vedem năruindu-se ca şi zidurile lui Manole? Şi iarăşi ce bucurie pe duşmanii noştri, cărora oprirea mecanismului cultural al statului nostru le poate îmbia noi nădejdi de a relncepe lucrările diavoleşti de subminare.

Nădăduim însă că lucrurile nu vor fi lăstate să meargă aşa departe. Conducătorii de azi vor înţelege situaţia precară a modeşilor luminători şi astfel lucrurile nu vor ajunge la extrem. Dar, chiar dacă inima acestora va fi înpetrită tot ne mai rămâne o nădejde: *Coroana*. Suveranul nostru, M. Sa Regele, care în vremile de grele încercări a dovedit a fi cel mai bun Român, şi cel mai patriot cetăţean, şi care ţine aşa de mult la lumina-rea şi deşteptarea neamului ce cărmueşte, va şi înmuia sufletele acelor ce au datoria să înţeleagă situaţia desperată a corpului didactic român.

În vremea când toate acestea se petrec în inima ţării, Asociaţia noastră încă n'a rămas pasivă. După congresul dela Arad, în care noi ne-am precizat în amănunte doleanţele noastre materiale, tot cu această problemă s'a ocupat şi Consiliul general în şedinţa ținută la 9 Sept. 1923. De data aceasta s'a hotărât trimiterea unei delegaţii la Bucureşti, care a luat contact cu Dnii Miniştrii de instrucţie şi finanţe. S'a încercat a se ajunge la rezultate şi pe cale parlamentară prin interpelaţiile dlor deputaţi: Pora, Ţoni, Mrejeru, Şerbănescu şi alţii cu adevărată durere faţă de cauza noastră dreaptă. Dar fără efect. Şi atunci ne preocupă ideea de a convocă un congres extraordinar la Braşov. Înainte însă de a face şi ultimile demersuri pentru buna lui reuşită, evenimentele sau precipitat şi noi ne-am trezit cu congresele dela Bucureşti, faţă de cari nu puteam rămâne indiferenţi. Învăţători şi profesori am gră-

bit deci în capitală, pentrucă la strigătele generale să adăugăm şi suspinele noastre. Şi ne-am convins că durerea noastră e şi durerea lor, jalea noastră e şi jalea lor. Dar fiindcă rănile sunt aşa de mari, iar hotărârile atât de grave, ne-am rezervat dreptul de a le ratifica în adunarea Consiliului general, cu consultarea secţiilor judeţene. Presidiul Asoc. noastre nu avea un mandat atât de larg pentru a dispune în mod hotărâtor de dimisiile alor 4000 de învăţători. Pentru aceasta avea nevoie de o autorizaţie specială a organizaţiilor judeţene.

Dar pentru a nu face disarmonie în solidaritatea corpului didactic de toate gradele din ţară, cât şi pentru a asigura buna reuşită a demersurilor ce se fac prin comisiunile de acţiune, cari lucrează la Bucureşti, dăscăliimea ardeleană încă e datoare să-şi clarifice hotărârile sa. În acest scop după cunoaşterea hotărârii secţiilor judeţene se va convocă Consiliul general la care va trebui să-şi trimită fiecare secţie judeţeană mandatarii săi cu înputerniciri depline de a putea hotărî în chestia ce ne preocupă. Alfel am fi nişte simplii particulari neorganizaţi, cari nu merită să aibă o soarte mai bună.

Să ne vedem cu bine.

Voila, la 5 Dec. 1923.

Tralan Şuteu
preşed Asoc. Inv.

Din metodică Aritmeticei*)

I.

Metodica şcolii active (şcoala muncii) accentuează mai mult decât cea anterioară nu numai principiul *intuirii*, ci mai ales şi al *autoactivităţii*, cerând ca elevul să-şi câştige cunoştinţele din plăcere şi prin propria lui voinţă *activă*, prin propria lui muncă şi colaborare spirituală, care trebuie să fie *săvârşită de bună voie*. Învăţătorul are să desvoalte ideile matematice în mod clar şi simplu, dar totodată şi intuitiv şi copilăresc, luându se el după firea copilului, nu încercând a i-o înabuşi. Urmând acestor principii, învăţătorul va consulta dela început, că el nu va putea face o lecţie după un plan stabilit de mai înainte în toate amănunţele lui, căci activitatea proprie a copiilor contribuie sau trebuie să contribuie şi ea la mersul instrucţiunii şi o singură întrebare a unui copil poate da întregii lecţiuni o cale neprevăzută. Aceasta se explică, pentrucă aşanumitele *lecţiuni practice* sunt de un folos relativ, căci ele nu se pot nic când realiza pe deplin, rămânând pentru învăţător mai mult o îndrumare, textul însuşi fiind supus schimbărilor.

Şcoala activă mai cere şi *ocazionalitatea* învăţământului, mai ales în anul întâiu de şcoală.

*) Utilizând bogata literatură modernă germană, care se ocupă de principiile şcolii active, vom ţine pe cititorii la curent cu ceace scriu diferiţi autori pentrucă să aibă o temelie bună pentru încercările ce vor face.

Trecerea dela libertatea aproape absolută a ocupațiunii copilului înainte de vârsta de școală la ocupațiunea uniformă îngădită până la minut în orar e prea bruscă și împiedecă plăcerea de-a învăța, precum și voința liberă și *spontaneitatea*, adecă puțința de a lucra sufletește ceea ce îmi convine mai mult într-un moment dat. De aceea școala activă cere, cu ocupațiunea elevilor să se asemene mai ales la începutul anului întâiu școlar mai mult ca jocurile copilăreșii, cari sunt spontane, ocazionale și izvorite din viața proprie. Ocaziuni pentru deprinderi aritmetice ne oferă d. e. povestirile copiilor despre micile întâmplări din viața lor, când e în ele vorba și de un număr. În privința aceasta învățătorii, cei tineri mai ales, sunt expuși la exagerări, ca de altminteri totdeauna când e vorba de lucruri nouă în ale metodicei. Exemple am avut și avem și în aplicarea principiului treptelor formale.

Materialul de intuițiune va fi cel din jurul copiilor și cel pe care și-l formează ei: betișoare, figuri desemnate, modelajul din lut și altele, de cari ne vom ocupa mai încolo. Ca material pentru intuițiune să servească însă nu numai obiecte, ci și *întâmplări* din viața copilului. Folosindu-ne de desenul, acesta să fie însoțit de povestiri, cuprinsul cărora să se apropie în mintea naivă a copiilor cât mai mult de realitate. Ei numeră merele desemnate de multe ori mai ușor decât pe cele din realitate. Se înțelege, că pretențiunile învățătorului în privința esteticei desemnurilor făcute de copii trebuie să fie foarte reduse.

Libertatea dela început a învățământului, caracterizată prin ocazionalitate și spontaneitate, își are și ea marginile ei și va trebui înlocuită prin învățământul sistematic al aritmeticei, ceea ce nu înseamnă, că de acum înainte nu rămâne valabil principiul, că elevul trebuie să lucreze și singur și și din propria voință pentru a-și însuși cunoștințe aritmetice. Noi trebuie să ne știm folosi de îndboldul lui propriu spre activitate și de năzuința lui de-a înțelege viața care îl înconjoară. Dar ceea ce a fost lăsat mai înainte să izvorască mai ales din ce da momentul, trebuie acum stabilit și tratat cu scop anumit și în mod sistematic.

Temelia Aritmeticei e numărarea, știința, pe care o au toți copiii, în măsură mai mare sau mai mică, de acasă. Numărutul acesta e însă o înșirare mecanică de nume de numere, fără a fi împreunat cu înțelegerea noțiunii de număr.

La orice numărut, învățătorul să caute a deșteptă plăcerea copilului pentru învățat. Aceasta va obține-o dacă va ști să facă exercițiile *vesele*, va îngrijii să fie cât mai *variate*, le va da caracterul *jocului* și va întrebuința ca obiecte de numărut numai lucruri din *cercul de cunoștință și din viața copiilor*. Ținând socoteală mai ales de cerința din urmă, poate spera, că elevii vor arăta tot interesul față de lucru și vor aplică cele învățate, adecă vor numără și afară dn școală, la jocurile lor etc. În felul acesta, instrucțiua învățătorului devine dela început *practică*.

Invățătorul să varieze cu obiectele de numărut, adecă să nu numere numai cu liniile, cruciulițe, betișoare etc. Aceasta nu înseamnă însă, că dupăce a numărut câteva minute cu betișoare, să treacă numai decăt la alte obiecte, căci variația prea mare a lor îl distrage și-l scoate din cercul de idei aritmetice, abătându-i mereu atențiunea spre formele nouă, eventual spre materialul, din care sunt făcute obiectele nouă.

Obiectele sau *întâmplările* pe cari le numără, să fie cât se poate de *asemănătoare* unele cu altele. Condiția aceasta e una din cele mai elementare cerințe ale procesului de numărare, pentru că numărutul începe numai când putem constata, că acelaș obiect sau aceeaș întâmplare e *încodată, de două, de trei ori* etc. de față. Cu cât sunt obiectele și întâmplările de numărut mai la fel, cu atât se evidentiiază mai clar momentul *numărutului*, mîntea nefînd abătută de alie momente (formă, materie etc.).

Și la numerarea intuitivă, învățătorul va lăsa pe elevi să rostească de regulă numai *numărul*, fără numirea celor numărute, ei vor zice deci „unu, doi, trei“ etc., și nu „un bătat, doi băieți, trei băieți“ etc. sau „un crelon, două creioane“ etc. Pentru că de regulă nu e nevoie de adausul număririi. Când văd copiii băieți, creioane etc. și numără, mîntea lor adaugă dela sine numirea, căci având obiectele numerate în fața lor, numirea și-o închipuie totdeauna.

Pentru deprinderile de numărut se vor întrebuința *câteva săptămâni* (patru până la șase, după felul de deșteptăciune și abilitate de vorbire a copiilor) *la începutul anului școlar*. În timpul acesta toată aritmetica se reduce la numărare. Și dupăce vom trece la deprinderile aritmetice propriu zise, vom numără încă câteva luni trei patru minute în fiecare oră.

Pentru a satisface principiului *concentrării* în învățământ, învățătorul va încopcia deprinderile de numărut de celelalte materii de învățământ din cursul săptămânii, și anume sau de exercițiile intuitive, sau de deprinderile la citit. Dacă s'a ocupat d. e. la exercițiile intuitive de „obiectele și viața din școală“, învățătorul va formă mici grupări de numărare: Nicolae vine întâia oră la școală, Ce are în traisă (ghiozdan), Maria povestește mamei de cele văzute la școală ș. a. Obiecte, desemnuri, întâmplări se vor numără acum variind în mod *firesc*, adecă în legătură cu fiecare grup deodată.

Obiectele, de cari e vorba la exercițiile intuitive, se vor numără cu sârguință, mai ales dacă pot fi în mâna multor copii, ca d. e. frunze, flori, fructe. Numerarea să fie pe cât e posibil *acțiune*, adecă să urmărească un scop. Nu vom numără simplu frunze, ci „Vom rupe 1, 2 etc. frunze de prun“, „Facem un buchet (struț) de 3. 4 etc. flori de...“ „Culegem 4, 5... nuci“, „Dăm caprei 5, 6... frunze de...“, „5, 6 băieți fac un tren“ ș. a.

Se numără literile deprinse sau cele cuprinse în Abecedar. Copiii să scrie litere învățate în

grupuri de 3, 4, 5. Se numără pagini în Abecedar, se numără paginile citite, se constată pe a câta pagină e icoana cu capra, cu gardul etc.

Pentru a îndemna pe începători la numerat și în afară de orele de aritmetică, li vom întreba zilnic de numărul unor obiecte cunoscute și apropiate de ei. „Câte ferestre sunt la școală?“ „Câți nasturi (bumbi) ai la haină ta?“ etc. Li vom pune apoi să se întrebe și unii pe alții de numărul obiectelor.

Se vor numără și *acțiuni*. „Să măsurăm, cât de lată, de lungă e clasa, coridorul“ etc. Întrebăm de aceleași distanțe de acasă. În curte: „Faceți trei pași scurți, trei lungi! La jocul cu mingea (cotca): care de câteori o poate prinde. Ridicarea brațului, indoirea corpului, sculare, așezare, ciocănire, batere în palme etc. Dacă a fost vorba de cuc, i-se imitează cântatul, de unul singur, în cor, și se numără. Lovind cu o cheie în sticlă, învățătorul sau elevii imitează baterea clasului. „Cât a bătut?“ „Faceți să bată clasul ora 6, 7“ etc. În legătură cu exercițiile de citit: „Numărați de câte ori zice a, s!“ etc. „Ziceți toți 3, 4 fl!“ etc. Se vor numără băieți, fete, după rândul ce-l ocupă: întâiul (întâia), al doilea (*a doua*), al treilea (*a treia*) etc.

O numerare plăcută pot face elevii cu *desemnurile*, pe cari le face învățătorul, cât se poate mai simplu, pe tablă. Aceste desemnuri e bine să fie făcute cu cretă colorată. Un cerc roșu atârnat de o coadă verde sau fumurie e pentru copil numai decât o cirașe. Adevărat, că nu e ușor pentru învățătorul din cine știe ce fund de țară să-și procure cretă colorată. Să-și procure însă ocazional vopsele (cele principale: roș, albastru, galben, verde, castaniu) și bucățele rupte din ele să le disolve în apă, în care să pună bucata de cretă. Vopseaua pătrunde câțiva milimetri în cretă. Dacă s'a uzat partea colorată, pune cretă de nou în baia colorată. Mai bine e, dacă cumpără cretă colorată gata, care se cumpără la papetării și librării în cutii de 12 bucăți, fiecare de culoare deosebită.

Învățătorul să nu desemneze totdeauna aceleași obiecte, d. e. tot stele, cruci, cirașe etc., ci să varieze. Toate desemnurile să fie cât mai simple. Copilul să se simtă îndemnat să desemneze și el după modelul simplu. Mai întâi poate să-l facă, cu degetul, în aer. În legătură cu desemnurile se pot face foarte multe deprinderi de desemnat. Iată două exemple:

Mama a spălat rufe. Leagă frânghia (cu cretă *ga'benă*) de... (numărul) pomi, pari de gard (cretă *brună*). Se numără cămășile bărbătești, iile, cămășile copiilor, prosoapele (ștergarele) etc. S'au uscat rufe. Se iau jos. Alt numărat.

Prunele sunt coapte. Învățătorul desemnează o creangă de prun (frunze *verzi*, prune *albastre*, creangă *brună*). Se numără prunele. O vrabie fură una. Câte mai sunt? Obraznica mai fură una. (Iarăși numărât). Acum ia Ion una etc. Culesul (adecă ștersul de pe tablă) îl face, bineînțeles un elev. Ceilalți „culeg“ pe tăblițele lor.

Am amintit de *modelaj*. Lutul întrebunțat să fie bine frământat, fără nisip și petricele în el. Trebuie ținut totdeauna jilav bine, acoperindu-l cu o cârpă udată cât mai bine. De modelaj ne vom folosi mai ales la începutul anului, ca să ușurăm copilului trecerea dela joc la muncă mai serioasă. Vor modela obiecte din exercițiile intuitive și le vor numără. Se vor face și *întreceri*. „Faceți (fără a spune numărul) colaci!“ La un semn dat, toți încetează cu modelatul. Acum se numără, care câți a făcut, care are „mai mulți“, „mai puțini“, „câți vecinul“ etc. Întrecerile acestea cari se pot face și la desemn, la întrebunțarea beșoarelor etc. înviorază din seamă afară societatea micușilor. Mănilor lor lucrează cu înfrigurare, mereu numără, dacă au numărul la care vreau să ajungă, unii numără și „colacii“ făcuți de vecinul.

Beșoarele sunt cel mai potrivit mijloc de intuiție pentru copiii începători, mai ales în orele cele dinlăi. Manipularea cu ele nu le face nici o greutate, pe când desemnul și modelatul reclamă oarecare dexteritate. De aceea învățătorul să aibă din ora dinlău mănunchiuri de câte zece beșoare lungi de un deget, dar e bine să aibă și mănunchiuri cu beșoare mai scurte, ca să poată construi din ele figuri mai variate; toate beșoarele dintr'un mănunchiu să fie însă la fel. Să fie cât se poate mai egale, de brad, căci cele tăiate din crenguțe sau nuiele se strâmbă după ce se usucă și capătă o față prea întunecoasă, care nu se distinge destul de fața pupitrului. Ele se pot întrebunța cu folos și la exercițiile intuitive. La Aritmetică, copiii le vor așeza în rânduri de câte 3, 4 etc. Închipuind băieți, trunchiuri tăiate, — pot face cruci, stele, masă, scaun, pat, drapel, fereastră, ușă, dulap, bancă, coteș, balanță atârnată, scară, etc. etc., punând copiii să numere, să afle din câte bucăți se poate face un anumit obiect, câte bucăți li mai lipsesc etc.

Un mijloc simplu, practic și eficient pentru deprinderea numărării e chipul unei *fereastre* cu 10 geamuri (ochiuri). Afară de 9, ea ne arată toate numerele dela 1 la 10 pe un *întreg*. 2 e reprezentat printr'un canat (aripă) de sus al ferestrii, 3 prin un canat de jos, 4 cele două canaturi de sus, pe 5 îl reprezintă fiecare latură a ferestrii întregi, cele două canaturi de jos ne dau pe 6, 7 și 8 se pot reprezenta prin combinare diferită a canaturilor de sus și de jos, fereastra întreagă e 10. Mijlocul acesta de intuiție se poate face pe o bucată mai mare de carton sau pe dosul unei hărți. Lipim suprafața, pe care are s'o cuprindă fereastra, cu hârtie neagră, cercevelele mai groase (marginile de lemn dinprejur și cea care departe canaturile de sus de cele de jos) le înfășiem prin fășii mai late de hârtie albă, celelalte prin fășii mai înguste. Dacă atârnam acest obiect în clasă, în vederea copiilor, ei vor socoti și singuri mereu numărul giaturilor de sus (4), cele de pe o latură

Intreagă a ferestri (5), cele dela canaturile de jos (6). Număând cu învățătorul, acesta nu va uita să învieze numărul (lipsesc giumuri, se pun 1, 3 etc., s'au spart 2 etc.).

Bun mijloc de intuiție pentru numărare e *scara* cu fusceii (cuiete) ei. Se va face numărarea pe rând, înapoi, pe sărite concretizând mereu: să „urce” până la fuscelul al treilea, să „coboare” până la al doilea, să „scoată” pe al 5-lea etc. Li se va arăta înăiu o scară adevărată.

Nu vom uita de *degetele dela mână*, grijind ca la numărare să se înceapă totdeauna dela acelaș deget, pentruca icoana singuraticelor numere să nu apară într'o formă care se schimbă mereu.

Învățătorii practici, cari lucrează după principiile școalei active, mai recomandă drept material intuitiv la Aritmetică și *banii* făcuți din hârtie ceva mai groasă. E vorba, ca în curând să avem și noi iarăși bani de metal de 1, 2 și 5 lei. De nu vor dispărea ca și monetele de 50 bani, putem să-ne folosim și noi de acest mijloc de intuiție. Învățătorul îi face, cu ajutorul compasului, din hârtie de culoare neagră sau albastră (se poate și din învelitoarea caietelor vechi) și se îngrijește, ca fiecare copil să aibă 10, mai târziu 20 bucăți. Cu acești bani lucrează copiii pe *tabelele de numărare*, adică pe o bucață de hârtie pe care sunt făcute cercuri de mărimea banilor și pe care o lipim pe partea dinlăuntru a scoarței dela Abecedar. Tabela să fie numai jumătate fața, ca să se poată lipi, mai târziu, și a doua tabelă cu zece cercuri, ca să avem loc pentru deprinderi până la douăzeci. Cu acești „bani” se „cumpără”, se „vinde” și „se perd”, se „înmulțesc”, se „împart” etc. Avantagiile întrebuintării acestui mijloc sunt diferite. Înainte de toate, „bani” sunt simpli, ceace împedecă spiritul copilului de a și îndreptă atențiunea asupra însușirilor de importanță secundară, apoi sunt egali în formă, materie și culoare, așa că abstracțiunea, care e temelia numărării și a formării noțiunilor despre număr, se face cu ușurință. Așezată pe tabelă, în fiecare număr mai mare se cunoaște numărul mai mic, astfel că *gruparea lor variată* cuprinde o mulțime de probleme aritmetice. Sunt un mijloc, care nu costă nimic și care poate fi înlocuit acasă cu monete adevărate, cu nasturi etc.

Înainte de-a intra mai amănunțit în predarea materiei, lăsăm să urmeze Programa analitică pentru anul I. și II. de școală.

Anul I.

Bimestrul I. Seria numerelor dela 1—10. Numărarea de obiecte și întâmplări. Formarea noțiunilor despre numere. Cifre și semne aritmetice.

Bimestrul II. Adunarea cu unu. Scăderea și adunarea cu unu. Formarea noțiunilor despre numerele 1—3, 4—10. Adunarea și scăderea numerelor dela 1—10. Descompunerea numerelor.

Bimestrul III. Numerele dela 1—20. Construirea numerelor dela 11—20. Adunări și scăderi în legătură cu construirea numerelor dela 11—20.

Adunări și scăderi în seria numerelor dela 11—20. Adunarea cu trecerea peste zece.

Bimestrul IV. Scăderea cu trecerea peste zece. Înmulțirea, măsurarea, împărțirea.

Anul al II-lea

Bimestrul I. Construirea seriei de numere dela 1—100. Banii. Metrul și centimetrul. Măsurile de timp: ziua, ora, săptămâna, luna, anul. — Adunarea și scăderea cu un număr de o singură cifră fără a trece de zece. Adunarea ca să se completeze zece.

Bimestrul II. Adunarea și scăderea cu un număr de o singură cifră trecând peste zece.

Bimestrul III. Înmulțirea, măsurarea și împărțirea în ciclul tablei de înmulțire.

Bimestrul IV. Adunarea numerelor de câte două cifre. Scăderea numerelor de câte două cifre. Înmulțirea în afară de tabela de înmulțire. Împărțirea în afară de tabela înmulțirii. — Jumătăți, sferturi. — Cifre romane. Orologiul.

Din această Programă analitică se vede, că ea cuprinde materia cerută de Programa cea veche a școalelor din Ardeal, adică clasa I. numerele până la 20, clasa a II-a până la 100. După Programa oficială actuală, în clasa I. din Aritmetică se fac deprinderile cuprinzând numerele dela 1—100.

Numerării se dă o atențiune deosebită, deosemeni adunării și scăderii. Și e bine așa, căci fiind elevii *tari* în aceste operațiuni, vor înțelege mai ușor înmulțirea, măsurarea și împărțirea, cari sunt tot un fel de adunare, respectiv scădere, numai cât prescurtate.

(Va urmă)

V. L.

Regulele ortografice Române.

Regulele ortografice pe cari le dau publicității sunt stabilite de Academia Română.

7. Punctul

se pune:

a) La capătul zicerilor povestitoare. D. ex. Stefan a cumpărat o carte.

b) Când prescurtăm un cuvânt. D. ex. Alexandru este Inv. (învățător.)

8. Două puncte

se pun:

a) În ziceri acolo, unde mai multe cuvinte hotărăsc înțelesul altui cuvânt. D. ex. Orașele: Arad, Timișoara și Cluj, sunt frumoase.

b) În period, între potasă și apodasă. D. ex. De voiu privi natura ce te încungiuară: te vei minună de atâta frumusețe.

c) Înainte de citațiune. D. ex. Ivan a zis: „Învățătura e folositoare”.

9. Coma punctală

se pune:

a) Între două ziceri principale când una e contrasă. D. ex. Ioan cetește, scrie și desemnează; iar Aurel lucră.

b) Intre două ziceri principale când ambele sunt contrase. D. ex. Grăul, cucuruzul, orzul și ovăsul sunt bucate; iar ciapa, usturoiul, mazărea și varza sunt legume.

c) Intre două ziceri principale atunci când în una sunt virgule. D. ex. Prăvălia ce am cumpărat-o dela vecinul, aduce folos; a noastră însă ba.

d) Intre două ziceri principale și două secundare. D. ex. Omul sârguincios, dacă e sănătos, lucră; iar leneșul, de și e sănătos, nu face nimic.

e) Intre două ziceri principale și mai multe secundare. D. e. Timpul, de când răsare soarele, până la 12 ore, se numește înainte de amiază; iar de aici începând până apune, se numește înainte de amiază; iar de aici începând până apune, se numește după amiază.

10. Semnul poruncirii (exlamării)

se pune:

a) După cazul vocativ la fine. D. e. Domnule!

b) După zicerea poruncitoare. D. ex. Du-te acasă!

c) După interjecție. D. ex. Vai! Oh!

11. Semnul întrebării

se pune după zicerile întrebătoare. D. e. Unde ai fost?

12. Citațiunea

se pune când repetăm cuvintele spuse de cineva. D. ex. Ioan a zis: „De voești să fii fericit, fă bine tuturor“.

13. Liniuța.

I.

Prin liniuță se despart:

a) Silabele unui cuvânt cari nu închop în acelaș șir. D. ex. Invățătură.

b) Vorbele ajutătoare din modul indicativ, timpul trecut, (am, ai, a, am, ați, au); și cele din timpul viitor (voiu, vei, va, vom, veți, vor) când sunt puse după verb. D. ex.

Timpul trecut

Invățat — am
 „ — ai
 „ — a
 „ — am
 „ — ați
 „ — au

Timpul viitor

Invăța — voiu
 „ — vei
 „ — va
 „ — vom
 „ — veți
 „ — vor

c) Verbele ajutătoare din modul optativ (aș, ai, ar, am, ați ar) când stau în urma verbului. D. ex.

Lucrare — aș
 „ — ai
 „ — ar
 „ — am
 „ — ați
 „ — ar

II.

Pronumele neintonate din cazul dativ

Singular

pers. I	pers. II	pers. III	reflexive
mi, mă	ți, te	îi, i	își, și

Plural

ne, ni	vă, vi	le, le	își, și

se despart în modul

Indicativ

a) În timpul prezent când stau în urma verbelor. D. ex.

Singular

Cetescu — mi
 Cetești — ți
 Cetește — ș

Multar

Cetimu — ne
 Cetiți — vă
 Cetescu — și

b) În timpul trecut când stau înaintea verbelor ajutătoare. De ex.

Mi — am cetit
 Ți — ai „
 Și — a „
 Ne — am „
 (V' — ați) „
 Și — au „

c) În timpul viitor când stau după verb, se despart și de acesta și și de verbul ajutător. D. ex.

Spăla — mi — voiu
 „ — ți — vei
 „ — și — va
 „ — ne — vom
 „ — vă — veți
 „ — și — vor

În modul conjunctiv.

În timpul de față:

Să — mi spăl
 „ — ți speli
 „ — și spele
 „ — ne spălăm
 „ — vă spălați
 „ — și spele

În infinitiv.

A — mi cumpăra carte...
 A — ți „ „
 A — și „ „
 A — ne „ „
 A — vă „ „
 A — și „ „

III.

Pronumele neintonate din cazul acuzativ.

Sing.

pers. I	II	III	reflexive
mă	te	îi, i	se
		masculin	femenin

Plural

pers. I	II	III	reflexive
ne, ni,	vă, vi	li, i	își, și
		masculin	femenin

se despart în modul

indicativ.

a) În timpul prezent când stau în urma verbului. D. ex.

Îmbrăcu — mă
 Îmbrăci — te

Imbracă — se
 Imbrăcăm — ne
 Imbrăc-ți — vă
 Imbracă — se

b) In timpul trecut înainte de verb. in persoana a II singular și a I Plural; iar după verb in toate persoanele. In persoana a II. Singular și Plural se desparte și de verbul ajutor

Inainte de verb

După verb

	Spăla:u	—	m'am
Tu te-ai imbrăcat	„	—	te-ai
Noi ne-am „	„	—	ne-am
	„	—	v'ți
	„	—	s'au

c) Când se conjugă cu verbele ajutoare. D. ex.

I	II	III
I — am chemat	i — am chemat	le — am chemat
I — ai „	i — ai „	le — ai „
I — a „	i — a „	le — a „
I — am „	i — am „	le — am „
I — ți „	i — ți „	le — ți „
I — au „	i — au „	le — au „

a) In timpul viitor când stau după verb se desparte și de acesta și de verbul ajutor. D. ex.

Imbrăca — mă — voiu
 „ — te — vei
 „ — se — va
 „ — ne — vom
 „ — vă — veți
 „ — se — vor

In modul Optativ

In timpul prezent înainte de verb in persoana a II. Singular și I Plural; iar după verb in toate persoanele. In persoana a II singular și a II Plural se desparte și verbul ajutor, D. ex.

Tu te ei imbrăca	Imbrăca — mă's
Ni neam „	„ — te-ai
	„ — s'ar
	„ — ne-am
	„ — v'ți
	„ — s'ar

In modul Imperativ.

Du-te!
 Ducă-se!
 Duceți-vă!

In ge undiu

când acesta e reflexiv. D. ex.

Ju.ându — mă — ne
 „ — te — vă
 „ — se — se

Nota:

Pronumele „ni, vi, le“ se folosesc numai când sunt urmate de pronumele reflexive „se“.

ni — se permite
 vi — se „
 li — se „

(Continuare.)

Solidaritatea națională.

Este prea bine cunoscută situația avocatului român din teritoriile alipite. La înrarea în stăpânire aci, elementul strein, cunoscând imediat situația, s'a folosit de avocatul român pentru a-i susține toate cauzele pretinse drepte, dar păgubitoare pentru Statul Român. Avocatul setos de situații materiale mai bune, fiind cu totul pauperizat în cursul războiului și necunoscând tainele conducerii unui stat s'a petat în majoritate de cazuri neualtă mai mult inconștiență al acestor elemente destrucitive. Am curajul să afirm că au fost inconștienți când au apărat interese streine, pentru că au fost conduși de concepția legalității inspirată de litera moartă a legii fără considerare la înaltele interese ale neamului abia en eliberat. Dar și concepția noastră politică sub stăpânire streină, a fost o concepție de distrugere a statului în care am trăit. Aceasta concepție am profesat-o cu toată convingerea și bunăcredință și am crezut că în țara noastră liberă o vom putea realiza, dar nu am observat că persistând în această concepție ne vom tăia craca de sub picioarele noastre.

Streinul, care a exploatat sărăcia și lipsa de experiență politică, și r-aua credință a unora, s'a obicinuit să vadă în avocatul român un samsar și nu un jurist cu demnitate. Vina — durere — nu este numai a streinului.

După ce cu inima largă a românului au fost admiși la practică avocațială și acei minoritari, cari cu toți au negat depunerea jurământului de credință către Statul Român, au început o campanie dintre cele mai josnice. In fața clienților dela orașe au fost prezentați românii ca niște venetici dela sate fără nici o pregătire juridică (deși erau cei mai excelenți absolvenți pe la universitățile streine) și că nu sunt buni numai de samsari. Aceasta ponegrire a prins ușor teren fiind populația streină în majoritate la orașe și având deja avocații lor în serviciul cărora toată presa streină s'a pus. La sate cărciumarii și ați streini fac pe agenții avocaților de sângele lor și așa se întâmplă că toată țara noastră românească și azi recurge la avocații streini cu cari abia se pot înțelege. Nimeni nu și poate da seamă ce urmări grozave poartă această situație.

Țăranul român, care azi încă este lipsit de cultură și de maturitate politică, luând contact cu avocatul român vede că în România noastră merg toate pe românește, ba stând de vorbă cu intelectualul român, îi cunoaște și-l apreciază, fapte prin care numai sentimentul de solidaritate națională poate câștiga, iar ambiția de român a țărului crește. Avocatul cât de egoist ar fi el, totuși ajută clientului și văzând țăranul că intelectualul român este în folosul lui, ura de clasă dispăre între fratele același neam. Și mare nevoie avem de solidaritate noi românii, plasăți pe o insulă în marea imenză a dușmanilor, cari ne încunjează. In schimb ce se întâmplă. Țăranul român mergând la avocatul strein, acesta pentru

a-și scuză eșecurile personale ponegrește instituțiile românești și face comparație cu cele ungurești în favoarea trecutului, picurând veninul nemulțumirii în sufletul țăranului român față de stăpânirea românească. Iar când se prezintă țăranul la dezbaterile cauzei, vede o scenă, unde avocații și judecătorul sunt sheini și se produce în limba ungurească, din ce fratele nostru nu înțelege o boabă. Și atunci ce educație primește țăranul nostru față cu astfel de scene din sentimentul și ambiția națională? Nimic, se resemnează și nu înțelege.

Știm prea bine că avocatul fiind un element liber și cu pregătire științifică este chemat el în primul rând să fie sufletul desinteresat al tuturor mișcărilor național-sociale, cari tind la consolidarea noului stat. Dar ca să-și facă pe deplin datoria trebuie să se bucure de oarecare independență materială. În schimb ce se întâmplă? Avocatul pauperizat în urma boicotului streinilor și inconștienței Românilor sau se închină partidelor politice pentru câte un os de ros sau se pune în serviciul intereselor streine. Și numai cei puțini rămân credincioși servitori ai binelui obștesc, cari au tăria sufietească de a îndura orice lipsuri. Dar acestia sunt oameni extraordinari. Or nici un popor din lume nu este compus din oameni extraordinari, ci din mediocrități materialiste fără putere de rezistență.

Noi Românii avem tot interesul ca orașele din părțile alipite să le cucerim pentru elementul românesc. Este în deosebă cunoscut că orașele sunt acele cari concentrează în sine toate beneficiile civilizației omenești. Orașele sunt acele pentru binele cărora muncește populația dela sa'e. Doar din contribuțiile sătenilor se operează pentru acoperirea bugetelor mari ale orașelor. Și atunci se pune întrebarea, oare este mai național, ca țărănimea românească să muncească pentruca toți Evrei, Ungurii Ruși, Turcii și alte elemente streine să se lăfăiască în binele civilizației orășanești, sau fiii acelor țărani deveniți intelectueli? Dar profesionistul liber român nu poate rămâne la oraș fără a fi sprijinit de ai săi. Așa se întâmplă la avocații români, cari încep deja a părăsi orașele.

Avocații români din părțile alipite nu pot imita gestul nobil al confrăților din Ploiești, pentru înființarea burselor pentru studenți, pentrucă în general nu au puterile materiale necesare. Deși le ar fi de datorie morală ca din plusul care-l câștigă să dea și în folosul neamului.

Să nu creadă cetitorii acestei reviste, că relevarea acestei chestiuni ar fi o reclamă neadmisibilă, pentrucă nu partea ei personală trebuie luată în considerare, ci partea de ordin obștesc național. Iar cele spuse aci nu sunt adevăruri pentru tagma avocaților numai, ci pentru toți profesioniștii liberi români dela orașe precum sunt: medicii, inginerii, comercianții și meseriașii.

Se pune dela sine cea mai ardentă problemă pentru noi: solidaritatea națională. Și precum țăranul român ură odinioară pe orășan, pentrucă era strein pentru el, azi trebuie obicinuit cu gân-

dul, că elementul orășnesc este compus din fiii lui, pe cari trebuie să-i iubească și să-i sprijinească. Elementul românesc care azi se infiripează trebuie — față de boicotul și ura elementului strein băștinaș, — să-și aibă purternicul sprijin la frații dela sate.

Mă adresez prin aceste rânduri fraților învățători români, cari sunt în primul rând chemați să dea educație cetățenilor și să insiste pe lângă trezirea și nutrirea acestui frumos și cel mai de folos sentiment: al solidarității naționale între toți fiii națiunii dela sate cu cei dela orașe.

Dr. Valer Roman

avocat în Cluj, secretarul general al
Alianței avocaților români din Țară.

Cuvântul Ardelenilor

la congresul general al învățătorilor
din România ținut la 2 Dec. 1923.

Onorat Congres!

Învățătorimea ardeleană între multele probleme de ordin profesional, cu cari s'a ocupat în diferitele sale congrese, totdeauna a ținut la loc de frunte chestia materială, adică *salarizarea*. Și ne-a și succes cu bine curău să îndreptăm multe neajunsuri de cari sufeream noi învățătorii de prește munți. — Natural că nu puteam rămâne indiferenți nici cu acest prilej când noi cu leafa noastră minimă trebuie să facem front coeficientului descumpire, care trece de 40, și când curba profesorului Lalescu a produs atâtea nemulțămiri în sinul corpului didactic. — Căci n'a fost destul, că din cele 89 de milioane abea ni s'a aruncat rămășițele rămase dela profesorii universitari și secundari, nici acelea nu s'au împărțit în mod echitabil, lăsând fără nici un fel de ajutor învățătorimea tineră. Și aceasta e o adâncă nedreptate fiindcă noi slujbașii vechi, pe acești tineri li socotim ca rezerva de întregire a rândurilor noastre. Și dacă această rezervă nu intră printre noi cu un dram de entuziasm, ca să învieze pulzația întregii tagme, e natural să ne trezim cuprinși de un fel de letargie, care scade pofta de lucru în detrimentul apostolatului ce trebuie să îndeplinim noi dascălii români. — Căci cu ce idealism vei putea munci tu tinere învățător, dacă mintea ta e preocupată de felul cum să cerșesti un rând de haine vechi acum când iarna îți bate la ușă? Cum va putea sufletul tău să aprofundeze problemele cele mai nouă de pedagogie, sociologie, psihologie experimentală, dacă trupul tău din lipsa banilor de chirie nu are un adăpost de odihnă, ci se chinuște noapte de noapte în sala de așteptare a gărei din loc? Cum vei putea tu tinere să rezisti unei mari efortări fizice și intelectuale, dacă leafa nu-ți-e suficientă pentru a te hrăni calitativ și cantitativ conform cerințelor igienice mulțămindu-te a'ți omori foamea cum poți și pe unde ajungi? Iată! Diori tot alătea adevăruri crude dovedue,

cari s'au petrecut aici în părțile Clujului cu niște învățători tineri. — Pentru edificarea morală a DV. și a acelor cari mai sunt printre noi Vă cetesc din: „*Conștiința românească*”- Nr.34 din 11 Nov. 1923. următoarele:

1. „Un ajutor de învățător, necunoscut încă mie a bătuț și la ușa mea să ceară haine vechi, fiindcă nu are cu ce să se înbrace de iarnă. Bietul om mi-a lămurit — și mai era nevoie — că leafa lunară de 700 Lei abia îi ajunge să nu moară de foame.

2. „Un elev bun al meu, absolvent de școală normală și numit învățător într'un sat bogat, doarme în sala de așteptare a gării și mănâncă pe unde, poate, fofilându-se timid, el cel mai sărac om din sat, pe lângă bogătanii, ale căror odrasle mofturoase e trimis să le învețe carte”¹

Onorat Congres!

Neamul nostru veștește azi tot pe ruinele marelui războiu de îniregire. Adevărat că din acest cumplit măcel ne-am ales cu idealul înfăptuit dar tot așa de adevărat e că ne-au rămas o mulțime de cangrene deschise, cari, oricum trebuie vindecate, dacă voim să ne consolidăm țara și neamul. Demult eră sosit deci timpul de a porni opera de construcție culturală, fiindcă cultura stărpește ignoranța, și face să strălucească razele binefăcătoare ale luminei. — Și poporul care își face mersul prin lumină nu poate greși drumul ce duce la câștigarea bunurilor pământești.

Farurile înprăștiitoare de lumină sunt școlile. Deci un popor cu cât are mai multe și felurite școli toate bine organizate, cu atât va dispune de mai multe mijloace, cari îi ușurează calea spre progres.

Și fiindcă sufletul vieții școlare îl susțin învățătorii de toate gradele, natural că nu ne putem închipui școli bune, fără învățători buni, cari să dispună de o pregătire profesională superioară și să fie puși la adăpostul tuturor grijilor materiale.

Aceasta trebuie să fie politica culturală a tuturor factorilor conducători în viața noastră de stat. Nu înțelegem dar pentru ce oamenii noștri cu răspundere se fac a nu auzi strigătele desperate ale învățătorimei, manifestate prin atâtea rugăminți, plângeri, memorii, intervenții' delegații, interpelări și agitații continue în presă? Nu înțelegem pentru ce nu se grăbesc cu o clipită mai repede de a ne asigura barămi în ceasul al 11-lea revindicările noastre legitime, până nu oprim lucrul la opera cea mare de refacere culturală a neamului. — Căci oprirea pe loc oricărei activități școlare este un regres, care ușor poate prăbuși tot ce s'a construit până acum. Numai niște asigurări bine definite și realizabile ne pot opri dela enunțarea unor măsuri aspre pe cari ni le dictează împrejurările grele și nici decât interese politice. Iar aceste măsuri pe cari Congresul de azi le va

¹ v. art. „*Deprecieră intelectualilor*” semnat de prof. N. Georgescu-Tistu.

pronunța nu din lipsă de patriotizm ci constrâns de forța împrejurărilor grele de viață, vor fi totodată strigătul de alarmă, a unei tagme nenorocite, care nu mai poate trăi din vorbe și făgădueli. Aceste hotăriri vor fi vaetul de durere a unei profesii de oameni cinstiți din pricina grijei pentru ziua de mâine, Lipsurile și necazurile în cari trăim sunt pedecile cele mari, cari ne stânjenesc în avântul nobil și conștiințios pe care totdeauna am voi să-l punem în serviciul școlii și neamului. Nu voim să adunăm averi și bogății, dar voim să fim ceva mai bine prețuiți, casele mari voim să fim ceva mai sus puși decât atâți oameni de speculă cari fără scrupul au ținut, să-și facă rost de viață comoadă și tralu fericit.

În numele învățătorilor ardeleni aderăm la toate hotărârile ce să vor lua în acest congres, pe cari ratificându-le în Consiliu general și secțiile județene al Asoc. noastre, le dorim să fie cele mai norocoase putându-ne aduce o izbândă deplină.

Voila la 1 Dec. 1923.

Traian Șuteu
Pres. Asoc. Inv. din Ardeal.

Corpul didactic în Statele Unite ale Americii de Nord.

În Statele Unite ale Americii de Nord, cetățenii sunt agitați de câțiva ani încoace *din cauza lipsei de învățători*, Acestia, fiind plătiți într'un mod, care își bate joc de demnitatea lor individuală, dar mai ales profesională, părăsesc cu duimul cariera învățătoarească și trec la alte ocupațiuni mai bănoase. În anul 1921, la școlile din Statele Unite erau *optzeci de mii de catedre vacante*. Autoritatea școlară superioară a crăzut că va micșora răul admțând cât mai multe femei în învățământ, așa că în 1918 erau, față de 153641 învățători, 612,122 învățătoare. Acestea sunt bune pentru școlile de fete, și în clasa întâiu mixtă sau și numai de băieți începători. În clasele cu băieți mai mari s'a dovedit în cele mai multe cazuri o sălbăticiie a elevilor, pe cari învățătoarele nu-i pot săpăni, încât de ținta principală a școlii, o bună educațiune, nu se pot apropia.

În Statele Unite, sarcinile materiale pentru întreținerea școlilor cad asupra particularilor, comunelor și numai pe urmă asupra singuraticelor state, iar Uniunea, adecă totalitatea statelor, contribuie cu foarte puțin. Până la războiul mondial, particulari și comunele jertfiau cu drag și abundant pentru școală, înțelegându-se și salariul convenabil pentru învățători. Războiul a produs în Statele Unite, ca de altminteri pretutindeni, o creștere aproape săibatică a egoismului, a lăcomiei și a lipsei de interes pentru bunurile ideale ale neamului, între cari locul cel dintăiu îl ocupă educațiunea bună a viitorilor cetățeni. Pretutindeni acolo să manifestă dorința, ca Uniunea Statelor, adecă Republica americană să iee asupra-i sarci-

nile materiale pentru întreținerea școalelor. *The Journal of the National Education* arată printr-o icoană caracteristică, la ce se pot aștepta dela stat: pe o masă e o plăcintă mare, care reprezintă veniturile statului; în jurul mesei sunt șase persoane, cari împart plăcinta. Una, un bălaur (războiul trecut) rupe 68 %, un ofițer (războiul viitor) apucă cu energie a doua bucată mai mare de 25 %; persoanele cari reprezintă agricultura, industria, comerțul și asistența socială capătă câte o bucățică, cari toate la un loc fac 6 %. Sub masă se vede un om năcăjit — *învățătorul* — care caută firimitura de 1 % cât a mai rămas.

Americanii sunt însă oameni practici și de o energie rară, când vor să realizeze ceva. P. P. Claxton, *Comissioner of Education*, care conduce ea cel mai înalt funcționar al educației „The Bureau of Education” din Washington a început o propagandă puternică pentru a convinge populația, că e nevoie de eforturi uriașe în interesul educației prin școală. El e convins, că temeliile unui stat se zdruncină, când suferă și să răutățește cultura poporului. De aceea a convocat în 1920 o conferență școlară a întregii Uniuni, în care jumătate din cei 524 invitați erau reprezentanți ai comerțului, industriei, agriculturii, muncitorilor de fabrici și ai presei. Claxton le-a arătat, că *din cauza lipsei de învățători*, în Statele Unite au rămas 400.000 de copii de școală lipsiți de instrucție, iar din cauza salariilor necorespunzătoare date învățătorilor, peste jumătate din numărul celor angajați nu are pregătirea necesară. Poporul american e amenințat în nervul vieții sale, dacă aceste rele vor dăinui sau chiar vor crește. Strigătul tinerimei după cultură e tot mai mare, numărul celor ce au să dea aceasta cultură scade însă în mod îngrozitor. Congresul a constatat adevărul celor afirmate de Claxton și a tras concluzia, că răul poate fi înlăturat numai înduplecând poporul să jerească de două, de trei ori mai mult ca până acum, iar statul deasemeni.

În acelaș an s'a mai ținut un congres, apoi Claxton și câțiva din cei mai buni colaboratori ai lui făcură un turneu prin Statele Unite ținând preluțindeni adunări compuse din cetățeni de toate clasele, cari își puteau exprima liber ideile. S'au trimis cercurilor influente mii de broșuri cu scop de a le interesa pentru chestiunea învățământului și de a le aduce în atingere personală cu învățătorii.

Dela 5—11 Decembre a fost *School Week*, Săptămâna școalei, în care foile de zi s'au ocupat timp de șapte zile mai ales cu chestiuni școlare, preoții au predicat în toate bisericile despre importanța culturii și datorita poporului față de școale, organele culturii, camerele de comerț, corporațiunile de lucrătorii, reuniunile de femei, cluburile politice, frățiile creștinești, societățile agricole, scurt: toate uniunile, asociațiunile și societățile au ținut întruniri pe aceeaș temă. La cinematograful rului în săptămâna aceasta filmuri, cari îndemneau pe cetățeni să se îngrijească de îmbunătățirea școa-

lelor. În serviciul acestei propagande s'a pus întreaga presă americană, nu numai în cursul săptămânii școalei, ci și după aceea publicând în continuu articole trimise de cei pricepători sau scrise de redactori.

Propaganda a prins îndată în multe locuri. Statul California a hotărât să contribuie pentru fiecare elev câte 30 dolari pe an, în orașul Cincinnati s'a refuzat un credit pentru niște construcțiuni comunale și s'au votat, pentru anul 1921, două milioane de dolari pe seama școalelor.

Înzadar s'ar construi cele mai pompoase palate pentru școale, înzadar s'ar înzestră cu tot materialul de învățământ, dacă lipsește sufletul școalei, care e învățătorul, ele rămân lucruri moarte și neproductive. De aceea li s'au asigurat învățătorilor salarii demne, apoi s'a pornit o nouă propagandă, ca să atragă cât mai mulți tineri la școalele normale. *Bureau of education* recomandă să se egaleze cursurile școalelor normale în privința materiei de învățământ și a gradului cu *Colleges* (școale între cea secundară americană și universitate). Mai cere, ca să fie câștigate pentru școalele normale cele mai bune puteri didactice, orice jertfe financiare ar reclama. Școalele normale să fie înzestrate cu arene pentru jocuri, bazenuri de înotat, săli de lectură, laboratoare și alte întocmiri universitare. Congresul (parlamentul) american a votat o lege, prin care se dă pe seama fiecărui stat un ajutor de 15 milioane dolari pentru promovarea instrucțiunii normale.

În clasa ultimă a școalei secundare americane se discută în mod oficial chestiunea alegerii carierei învățătoresc. Se prezintă, la aceste discuțiuni, și directorii școalelor normale și iau cuvântul. Se țin întruniri cu părinții, cari sunt îndemnați să și dea băieții și fetele la școalele normale. În statul Connecticut, administrația școlară răspândește drept răspuns la întrebarea: *Pentru ce să te faci învățător?* următoarele motive:

Pentru că statul nostru nu poate progresa fără școale bune;

pentru că învățătorul e în legătură cu ce e mai bun din ceace prezintă viața;

pentru că chemarea învățătorescă prezintă cea mai favorabilă posibilitate de a-și valida personalitatea;

pentru că învățătorul are colaboratori bărbați de cultură și spirit;

pentru că chemarea lui se bucură tot mai mult de aprecierea publică;

pentru că li dă ocaziune să facă cele mai înalte servicii omenirii;

pentru că activitatea educativă îl face să rămână tot tânăr și dispus spre progres, iar contactul cu spiritele în desvoltare și mereu întrebătoare îl silește să cerceteze și să învețe mereu;

pentru că statul nostru așteaptă dela învățător mai mult decât oricând să samene în inimile ti-

nerelor generațiuni datorile față de patrie, pricepere economică și plăcere pentru muncă;

pentru că publicul va recunoaște fără îndoială, că economia (cruțarea) la lefurile învățătorilor e împreună pentru omenime cu mari neajunsuri și chiar dezastru.

Asfel în America de Nord.

La noi?

Suntem țara economiilor la țară și a risipei la față. Nenorocirea cea mare e, că instrucția publică e socotită la noi nu ca un *politicum* al țării, ci al partidelor cari se perindează la putere. Învățătorii nu prezintă, pentru politica de partid, însemnătaea altor bresle, de aceea sunt salarizați mai prost decât măturătorii birourilor din ministere, de aceea au ajuns, majoritatea lor, să nu-și poată crește copii, ca să dea elemente sănătoase mai ales din punct de vedere moral-pentru clasa mijlocie a neamului nostru, — au ajuns să le fie rușine să mai vină la oraș, căci nu se mai pot îmbrăca cuviincios, au ajuns să-și reducă trebuințele materiale — la cele intelectuale nici că se mai pot cugeta — la minimul cu care se mulțamește un țaran codaș.* Se va zice, că statul, după faptul mare și mântuitor al Unirii neamului luptă cu greutate financiară de neînving, că învățătorii chiar în virtutea ocupațiunii lor idealiste trebuie să aducă jertfe. Totul e frază goală. Azi stăm, dela 1919 încoace, la nenumărate cazuri de risipă a banului public, risipă care se cifrează la multe milioane; furturile din averea statului sunt la ordinea zilei, fără ca vinovații cei mari să se resimță de sancțiunile legii. Iar ce privește jertfele, cari se cer dela învățători, nu există breaslă, care să săvârșească atâta muncă neretribuită, și fără să ceară retribuirea ei, câtă săvârșesc învățătorii.

Nu cu fraze, nici cu amenințări la adresa celor ce părăsesc cariera de învățător se rezolvă grozava criză din învățământul nostru național. O organizare temeinică a școlilor noastre normale, o retribuție conformă cu munca, ce se așteaptă dela învățător și cu demnitatea postului ce-l ocupă, un buget corespunzător uriașei însemnătăți ce prezintă cultura masselor, sunt mijloacele firești, cari să atenueze criza și cu timpul să o înlăture. Altminteri, deși stăpâni la aparență în Dacia noastră străveche, vom rămâne tot robii străinilor, cari ne stăpânesc în virtutea superiorității lor culturale.

V. L.

* Un caz: Un tânăr absolvent de școala normală și cu examenul de capacitate făcut, e numit învățător titular, dar nu diriginte, într-o comună fruntașă pe linia Cluj-Orade. În comună sunt fabrici, mine, așa că viața se apropie încâtva de cea orașenească. Ei bine, tânărul acesta nu a putut găsi locuință și viot sub 1400 lei lunar! De unde bani, când lea fa lui e de 1000 de lei?

Religiunea în școala primară.

Părerea cercurilor conducătoare a diferitelor State, privitoare la instrucția religioasă, peste tot de-a fi necesară sau superflută, n'a ajuns în stadiul de a fi o normă pedagogică bine stabilită și neschimbabilă. Și la noi în țară sunt păreri pro și contra. În articolul de față mă voi alătura părerii, care cred eu de a fi a marei majorități, a oamenilor noștri de școală.

Incepând cu cele mai vechi timpuri ale anticității, când s'a ivit dictonul, că „*Frica Domnului este începutul înțelepciunii*” și trecând peste evul mediu și nou al erei creștine până la revoluțiunea franceză; desăvârșirea în preceptele și tainele religioase-morale a format preocuparea principală a instrucției. Și într'adevăr. E principiul pedagogic, că instrucția în general trebuie să aibă ca scop rezolvirea norocoasă a două mari chestiuni: *formarea intelectului și nobilitarea inimii*.

Școala primară n'are posibilitatea și nici chemarea să dea soluțiuni desăvârșite în această dublă direcțiune, ci rolul este să dea elemente fundamentale, pe cari încontinuu clădind până la anii majorității, individul poate să ajungă în mod mai mult sau mai puțin desăvârșit la aceste două postulate — scopuri pedagogice, concretizate într-unul singur: *caracterul moral*.

Școala primară trebuie să asigure loc de frunte instrucției religioase atât în interesul elevilor cari vor continua cu studiile, cât și în al celor cari o să trăiască o viață întreagă cu cunoștințele primite în școala primară. Cei dintâi, ajungând la o anumită vârstă, vor afla în calea lor ocațiuni și lecturi, cari de cari mai periculoase pentru etatea lor cu o imaginație bogată și vie: și în atări împrejurări, lipsindu-le baza reală a unei credințe câștigate prin instrucție religioasă treptat-treptat dezvoltată, — vor sporî numărul destul de mare de alții al tipurilor cari mișună de-a lungul și de-a latul țării, fără nici un ideal în suflet și otrăvitori ai vieții publice.

Cei din categoria a doua, au mai ales nevoie de-o cât mai intensivă instrucție religioasă, mai ales băieții de țărani, cari obsedați fiind de bigotismul și superstițiile satelor, — neglijați fiind, ușor pot să cadă în negura necunoștinței omului primitiv.

Interesul superior de stat încă reclamă, o cât mai intensivă instrucțiune religioasă. Statul format dintr'o masă de cetățeni cu adânci convingeri morale, supraviețuiește vicisitudinile secolelor. Și dinpotrivă: decadența morală a fost aproape fără excepție, cauza dispariției statelor și popoarelor în toate epocile istoriei. Patriotismul luminat, desinterețat, care merge până la jefa a tot ce are individul mai scump, până și a vieții — nu poate fi proprietatea omului certat cu preceptele morale. Putrezirea societății prin aportul unui număr mereu crescând de indivizi imorali, (sau mai bine zis amoralii), este semnalul inevitabilei dispariții.

Și cine este chemat să facă această instrucțiune altul, decât *Biserica* prin membrii ei *clerici bine pregătiți*. Nu este chemarea noastră să analizăm pregătirea clerului în această direcție. Atâta doar putem risca a spune, că aceasta misiune biserica trebuie să și-o îndeplinească în mod liber, cu deplină auctoritate. Evident, că acest lucru nu-l poate săvârși în mod adecvat, cât stă în raport de subordonanță, față de puterea de stat, când adecă părerile individuale a ministrilor de culte, cari se succed este regulatorul activității ei și pe acest teren.

Ajungând până aici, înainte de a termina să facem o foarte seurtă diagnoză a societății noastre de azi din punctul de vedere al moralității. Dacă vom observa viața publică, constatăm, că am ajuns într-o fază de criză. Iar în viața privată deși n'am ajuns la același grad critic, totuși și aici observăm o urcare considerabilă a termometrului spre punctul critic față de trecut. Cauza: fără doar și poate este războiul abia trecut cu toate urmările lui. Remediul? Numai munca forțată a celor chemați pe terenul instrucțiunii religio-morale, predarea tuturor obiectelor de învățământ într'un spirit înalt moral și patriotic în așa fel ca viitoarea generație să desăvârșească în mod definitiv înghegarea și consolidarea statului nostru, care azi se zbate între alăteia neajunsuri, din cauza laxității morale. Acestea avându-le în vedere cred de a fi foarte necesară și indispensabilă instrucția religioasă atât în școala primară, cât și în învățământului mediu și profesional. — În cele expuse până aici n'am pretenția să afirm, că am creiat un drum nou. Nu: Ci, știind că în eurând se va aduce în debaterile parlamentului, proiectul de lege pentru organizarea învățământului public, credem de necesar să deșteptăm din vreme, atențiunea celor chemați, asupra marelui importanță a învățământului religiei în școlile primare române.

Cluj,

Em. Eremte
Inv. dir.

Vorbe înțelepte.

Dacă ești cinstit, n'ai teamă
De dușman de-ar fi Ciclop

Cs. Cosbuc.

Fi stejar să crești în laturi
Nu înalt și slab, un ploș

Cs. Cosbuc.

Vis al morții eterne e viața lumii întregi.

Emlinescu.

După fie care restignire urmează o înviere;
după fie care înviere însă o cădere a judecătorilor
nedrepti.

Rembrandt als Erzieher.

Animalul își caută hrana, își sapă o vizuină
sau își alcătuieste un cuib; e împins de un instinct
orb să-și păstreze speția, doarme și moare. Face
ceva mai mult cea mai mare parte din omenire?

Wieland.

„Necesitatea reformei învățământului.“

Reforma învățământului chemată să pună educațiunea masselor pe temelii nouă și mai solide decât cele de până acum a preocupat și procupă cercurile cele mai largi ale națiunii. E firesc, că între ceice au ținut să-și arete părerile, numărul cel mai mare îl dau membrii corpului didactic de toate gradele, mai ales cei din învățământul primar și secundar. Și-au spus cuvântul însă și colegii din învățământul superior. Faptul acesta ne bucură, pentru că dela dânsii așteptăm vederi și largi, și adânci, fiind în fruntea învățământului, unde judecata nu le este turburată sau strâmtorată de mizeriile vieții, pe care suntem siliți să o ducem noi dascălii mai mici.

Educațiunea — în înțelesul cel mai larg al cuvântului — bună a neamului nostru fiind unica garanție pentru prosperitatea și siguranța statului nostru, nu e mirare, că reforma învățământului preocupă și trebuie să preocupă și partidele politice, fruntașii cărora și-au spus și ei cuvântul.

La 23 Nov. anul acesta, dl Dr. Toma Ionescu, profesor universitar și bărbat politic, a ținut la „Cercul de studii al partidului național“ din București o conferință despre „Necesitatea reformei învățământului“. Dl Ionescu a înfățișat toate laturile problemei, luminându-le și enunțând desiderate, din cari înfăptuindu-se o parte s'ar contribui într'adevăr la fericirea neamului.

Spațiul nu ne permite, cum nu ne-a permis nicidecum a fost vorba de alții, să rezumăm întreaga conferință, de aceea ne mărginim a face unele observațiuni numai cu privire la cele spuse de d-sa despre *învățământul primar*, care este temelia întregului învățământ al unui neam.

Analizând cele trei categorii ale învățământului, conferențiarul a spus — cităm după „Universul“ No. 301 din anul acesta — că învățământul primar îl împarte în învățământ *sătesc* și *orășenesc*. Cel sătesc a fost *complet nul* și ca să însemneze ceva el trebuie desăvârșit astfel, în cât să dea fiilor de săteni instrucția completă, necesară indeletnicirilor lor de plugari. Instrucției școlare trebuie să i-se adaogă, la sate, instrucția profesională, cea de întărirea credinței strămoșești și cea cetățenească până la etatea majoratului, când fiul de țaran vine să-și facă armata. Dintre elevii acestor școli să se aleagă cei cu aptitudini de destoinicie remarcabilă și să fie trimiși mai departe la învățătura orașelor, dar cu bursă și cu cămin asigurat, ca să fie scăpați de grija aspră a traiului și să se poată dedica în întregime studiului serios, științei — fără slujbe și fără sinecure în vremea studenției.

învățământul primar orășenesc îl consideră ca *începutul pregătitor al tineretului pentru lcea* și găsește, că așa cum a fost până acum a dat roade bune și deci poate continua.

Până aci citatul din „Universul“.

Sunt sigur de asentimentul tuturor colegilor, când constat, că dl Ionescu a exprimat și păreri radical greșite în privința învățământului primar. Greșala poate preveni sau din necunoașterea rostului acestui învățământ sau din obiceiul celor mai mulți bărbați politici sau politicieni dela noi de-a vedea leacul în ștergerea cu buretele a tot ce a fost, în loc de a ține socoteală de principiul evoluțiunii.

Rezultatul învățământului primar din țara noastră nu a fost *nul* sau chiar *complet nul*, căci el ne-a dat și ne dă contingentul cel mare al elevilor de liceu, cari trec la universități, tot el ne-a dat absoluta majoritate a comercianților și meseriașilor noștri și cel puțin în satele din Ardeal, contingentul cel mare de țărani dornici de carte. Ar fi o greșală de neiertat, dacă pe băiatul de 6—7 ani al țaranului l-am vâri dintr'odată într'o școală specială de agricultură. Și pe viitor va trebui să învățăm pe copilul dela sate să citească și să scrie bine, să-și știe face socotelile, de cari are nevoie în viața lui rurală și în cea în legătură cu orașele, de cari nu se poate izola; va trebui să l deprindem să-și dea seamă de fenomenele naturii, de ființele cari îl înconjoară; să-și cunoască țara cu bogățiile ei, cari așteaptă exploatarea prin Români; să cunoască trecutul și prezentul neamului, precum și datoriiile și drepturile pe cari le are, pentruca astfel să-și poată croi viitorul fericitor pentru patrie; va trebui să l deprindem înainte de toate în *fiica Domnului*, care e începutul înțelepciunii. Și va trebui să dăm mai multă atențiune educațiunii practice, dar nu prefăcând anii cei dinții ai școlai primare în școală de agricultură, ci introducând la predarea lecțiilor principiul *autoactivității elevului*, pe care îl proclamă *școala activă* de astăzi cu mai multă tărie decât cea de până acum.

De unele lipsuri ale școlai primare de azi ne dăm și noi seamă, cum și-au dat seamă înaintașii noștri în învățământ cu 40—50 de ani în urmă, când s'au introdus reforma, cari azi, în urma experienței făcute, reclamă a fi și ea reformate în unele privințe. În privința *metodului* de urmat de acum înainte suntem, partea cea mai mare, în clar. E vorba însă de schimbările necesare în Programă analitică fără de a o răsturna cu totul. Și s'ar face o reformă bună și a Programei, dacă la schimbarea ei vor fi întrebați înainte de toate *învățătorii*, cari au să o aplice, și nu se va face numai la masa verde, unde grămădesc în ea materie cu nemiluita și de unde pretind, ca în școala cu un singur învățător să se predea aceeași materie, ca și în cea cu doi, trei sau mai mulți învățători. Iar ce privește specializarea pentru ocupațiunea practică ce-l așteaptă pe elev, ea se poate face numai după ce a terminat școala primară unitară fără a deosebi satul de oraș și a formă astfel, din copilărie încă două neamuri, de Români.

Greșită e și părerea, că școlai primare urbane au să pregătească tineretul pentru liceu, căci în acelea trebuie să se dea elevilor aceeași instrucțiune elementară ca în cele rurale. Iar după ce le termină, să li se pună la dispoziție o altă categorie de școală, în care instrucțiunea în direcție practică să fie mai accentuată, așadar nu pentru a-l pregăti pe toți pentru liceu, ci pe cei mai mulți pentru ocupațiuni *productive*. Căci tocmai aici a fost golul cel mare în învățământul primar urban, că da drumul la o mulțime de băieți, cari nu puteau merge la liceu, dar, din cauza etății, nici la ocupațiuni practice.

Suntem recunoscători tuturor, cari se interesează de reforma învățământului, pe care noi avem să o aplicăm. Rugăm însă pe ceie au puterea unei situații înalte să ne consulte și pe noi în chestiunea de amănunte și d-lor să-și întrebuințeze puterea ca să înceteze lipsa de localuri de școală, de material didactic, de combustibil, iar învățătorilor să nu le lipsească cele necesare pentru hrană, îmbrăcăminte etc.

Iar dacă vreunul dintre colegi și-ar pune întrebarea: Pentru ce ne-am ocupat de chestiunea aceasta, îi răspundem: Pentru că dl. Dr. T. Ionescu însemnează ceva și în viața publică a patriei noastre și pentru că credem necesar să știe și colegii noștri, ce spun despre ei oameni de talia dlui Ionescu și ce trebuie să le răspundem.

Victor Lazăr.

Crăciun sărac.

*Copil sărmani, copil iubiți
O! fiți cu minți — nu vă jeliți
Crăciunul vine!
Dar n'are mândre jucării
Nici nucl, nici mere aurii
Pentru copil!*

*Afară-i ger și-s vremuri grele
Și Moș Crăciun a sărăcit!
E gol și tremură sub stele
De vântul iernel biciuit . . .*

*Copil drăguți, copii iubiți
Dormiți un somn ușor, dormiți
Crăciunul vine!
Și 'n loc de nucl și jucării
Aduce vise aurii
Pentru copil!*

Ludovic Daus.

Cronică.

Salarile corpului didactic.

Activitatea comisiei delegaților.

Comisiunea delegaților tuturor gradelor de învățământ, însărcinată să execute hotărârile congreselor dela 2 Decembrie a. c. își urmează demersurile pentru obținerea salariului minimal cerut de congres — de 10 ori salariul din 1916, rectificat în 1919. Până acum s'a acordat corpului didactic, rectificarea neîchitabilă „curbel Latescu” din fondul de 550 milioane din excedentul pe 1924, rămânând ca restul din acest fond să fie repartizat tuturor funcționarilor statului, inclusiv membrilor corpului didactic. Comisiunea va continua stăruințele sale, în sensul mandatului dat de congres, iar rezultatul și hotărârea finală se va aduce, din nou la cunoștința tuturor prin ziare și circulare. Se sperăm cele bune.

D-nii casieri ai secțiilor județene sunt rugați cu insistență a trimite de urgență casierului Asociației restanțele din anii trecuți, precum și cota convenită pe anul acesta din taxa de membru. Fără încasarea cotei convenite centrul Asociației nu mai poate face față multelor cheltuieli reclamate de chestiunile de la ordinea zilei, ce preocupă azi tagma într-o măsură mai mare ca oricând.

Dimitrie Hancu
casierul Asociației.

Insemnări mărunte.

„Invățătorul” urează de sf. Sărbători, tuturor cititorilor, voe bună și petrecere frumoasă.

La Târgu-Mureș s'a ridicat o statuie frumoasă primului soldat român, care a intrat în capitala Săcuilor. La desvâluirea statuei au vorbit: episcopul Ivan al Clujului, și secretarul de stat Tătărescu, prof. S. Măndrescu, etc.

În Caracal s'a deschis o școală normală de fete, care a început anul școlar numai cu cl. I, rămânând ca treptat să se completeze celelalte clase.

Ministerul Instrucțiunii a înființat încă o școală primară română cu patru posturi în Cluj, cartierul 4 și 6, în localul oferit de primăria orașului, pe strada General Grigorescu.

Dl. G. Bota, dir. școlii primare de băieți din Oradia-Mare, a fost delegat să inspecteze școlile primare din jud. Bihor.

Ministerul Instrucțiunii a înființat cl. II divizionară la școala primară mixtă No. 2 din Lugoj.

S'a înființat o grădiniță de copii în orașul Bărlad.

În orașul Arad, într-o clasă primară din 40 elevi 31 s'au îmbolnăvit de scarlatină.

Cărți, Reviste, Ziare.

„Literatura copiilor și șezătorile cu Copiii”. București 1923, prețul 23 Lei.

Aceasta carte are o deosebită importanță în didactica școlii primare. E în deosebite cunoștințe puterea educativă ce o are povestea asupra fragedului suflet copilăresc. Dar pentru că aceasta influență să se manifesteze într-o direcție binefăcătoare trebuie îndeplinite anumite condiții. Și de aceste condiții autorul Apostol D. Culea se ocupă pe lung și detaliat în acest op. Cercetează rostul poveștii în raport cu sufletul copilului, modul cum o poveste potrivită și bine aleasă contribuie la dezvoltarea tuturor facultăților sufletești într'un grad cum nici nu ne închipuim. Povestea înmulțește cunoștințele copilului, ea nobilitează și veselește inima, stimulează și determină voința, iar fantaziei îi dă un deosebit avânt și vioiciune.

Pentru ca să fie atins scopul urmărit prin lectura de povești, educatorului îi revine sarcina clasificării, precum și aflării momentului și modului potrivit de predare al poveștilor. Toate aceste recerinți sunt tratate pe larg în cartea d-lui D. Culea. Mai cuprinzând și catalogul celor mai geniale povești și autori de povești, peste tot această carte servește de o prețioasă călăuză în domeniul aci amintit. Ea ne pune în curent cu felul și variația unei bune lecturi, ce trebuie întocmită pentru copii. Cartea a apărut în editura Casei școlii, București.

„Craiu nou” revistă de propagandă națională Nr. 7-10. Cea mai mare parte din revistă este închinată memoriei lui Gh. Lazăr din prilejul centenarului morții. Câteva din cuvântările ținute cu acea ocaziune la normântul Apostolului sunt dovadă de atmosfera sublimă în care au decurs serbările de la Avrig. D-l prof. univ. I. Lupăș într'un articol ne arată cauzele, pentru cari Gh. Lazăr a părăsit Areealul. În cealaltă parte a revistei aflăm articole ca „Apusul veacului” de Z. Sandu, „Draga mea” Z. Sandu, „Invățătorii și politica” Spiru C. Haret, „Um congres pedagogic” Petronius, apoi Cronică.

„Cugetul românesc”, revistă lunară Nr. 10-11 Oct. Noem. 1923. Un mănunchi dintre cei mai aleși scriitori fac pe colaboratorii acestei reviste. Din conținutul variat și foarte bogat reținem:

„Walt Whitman“ o analiză a operei și vieții robustului poet american de Al. Busuioceanu. „Cântecul drumului mare“ poezie de Walt Whitman, trad. Busuioceanu. „Drumul cu plopi“ C. Petrescu, „In vie“ (poezie) V. Voiculescu. „Românii dintre Vidin și Timoc“ descriere însoțită de o mulțime de ilustrații de E. Bucuța. „El“ (poezie) D. Botez. „Singurătăți“ (poezie) I. Vinea. „Partea boerimii în elaborarea Regulamentului Organic“ I. C. Filitti. „Documentele literare“ T. M. „O propagandă demascată“ D. Protopopescu. „Folklor de la Români vidineni“, „Cronica culturală“, „Cronica socială“, Cărți, reviste, etc.

„Opinii Școlare“. Octombrie 1923, rev. Asociației corp. did. primar din județul Covurlui. No. 5, ca și cele precedente cuprinde articole interesante, actuale și chestiunile școlare ce ne preocupă sunt tratate cu multă cunoaștere de cauză. Numărul are un conținut variat, dată fiind varietatea problemelor ce se tratează. „O nouă Asociație didactică“ (Toni), „Democratizarea școlii“ (D. Faur) „Starea materială a învățătorilor“ (N. C. Enescu, „Instinctul“, ect. sunt pe cât de instructive, pe atât de bine venite pentru situația în care ne aflăm,

„Cartea de cântece“ partea I, cântece în 1, 2 și 3 voci egale pentru azilele de copii, școlile primare și cursul inferior al școalelor secundare, întocmită de Timoteiu Popoviciu prof. de muzică, a apărut revizuită și complectată cu un bogat material nou. E în deobște cunoscută ediția „Cântece naționale“ apărută la începutul anului 1919. Știm cât de mult ne-a înlesnit această broșurică predarea cântului în școlile noastre primare, oferindu-ne material select și într-o formă ușoară de executat cu elevii. Cartea din chestiune e cu mult mai mult. După cum spune însuși autorul în „Prefața“ lucrării: *Cărticica aceasta este nouă nu numai în forma ei de acum, ci în urma marelui act al uniri și ca fond, mai ales pentru d-nii învățători și prof. de muzică din Țara mamă, din Basarabia și în parte din Bucovina*“. La compunerea ei s'a avut în vedere principiul metodic. S'a clasificat și aranjat materialul pentru fiecare clasă. În felul acesta apariția acestei cărți e binevenită și suntem siguri că, precum în trecut dl. Popoviciu, prin lucrări de soiul acestea a contribuit mult la intensificarea și uniformizarea corectă a cântărilor în școlile noastre, de astădată însă se va face cu mult mai mult,

Posta Red. și Administrației

G. P. Halmei: Localul de școală nu poate fi pus la dizpozițiunea nimănui, pentru nici un scop străin școlii, decât cu învoirea ministerului. Procedura Dvoasre e corectă.

S. I. Iclod. Dacă medicul hotărăște închiderea școlii, măsura aceasta trebuie imediat să se execute, fără nici o autorizare a autorității școlare. Rămâne ca Direcțiunea școlii să avizeze Rev. școlar, indicând după procesul-verbal al medicului, boala care bântăie și timpul cât școala urmează să stea închisă.

Savu: Regulamentul de vaccinare și revaccinare îl poți afla la medicul de plasă. Unele indicațiuni îți putem da numai ce privește vaccinarea elevilor. În baza art. 14. din regulamentul de vaccinare din 1893, fie care Direcțiune școlară, va comunica primăriei locale în luna Decembrie, listele nominale a școlărilor, cari urmează să fie vaccinați sau revaccinați cu indicarea numelui și pronumelui celor de operat; data nașterii, numele tatălui, și arătarea domiciliului acestora. Directorul care nu se va conforma acestei percepțiuni, e pasibil, conform art 45 din Regulamentul sus citat, de penalitățile prevăzute în art 175 din legea sanitară.

S. O. Oradia Mare, Nu se poate, Art 46 capit. III. din Regulament spune: În timpul vacanțelor, directorul poate pleca dela post fără concediu, cu condițiunea însă să comunice autorităților școlare numele persoanei care îi va ține locul, această persoană poate fi un învățător din cei ce rămân în localitate, dela ori ce școală publică ar fi el, sau chiar altă persoană străină de școală, cu bună reputație.

L. Ardelean: Adresa s'a corectat, după cum ne-ați comunicat, la Găbud.

Petronela Corodie Său. Până la comunicarea noii adrese trimiterea revistei am sistat-o.

L. Szabo Nusfalău, Sistat.

I. Nedelcu Baia, Părinții sau reprezentanții legali, cari nu vor trimite copiii să urmeze cursul complimentary vor fi supuși la aceleași penalități ca și copiii supuși obligativității legilor inv. primar. În cazuri analoage li se vor aplica pedepse întreite (vezi art 12 din legea inv. primar.)

A. Belle Finteoșul mic. Îți zicem un bine ai sosit! Viața de civil cu toate greutățile ei, e mai liberă de cât cea de militar. No 11—12 îl expedăm.

I. Ciulean Baia mare. Adresa am modificat-o după cum ne-ați comunicat.

Emil: O pretinească salutare! Nu ai motive să fii indignat. Hotărârea congresului din vară a trebuit să se execute fără doar și poate, că de nu executorul ne feliicită de anul nou și atunci el execută.

P. R. Timișoara. Dați-ne adresa completă, notând strada și Nrul, căci probabil din pricina insuficienței adresei — nu primiți regulat revista. De altcum mulți se plâng că nu o primesc, dar puținii reclamă să o expedăm din nou.

Dșoarele Victoria și Elena L. Ați dori să vedeți redacția și Administrația revistei noastre?...

Cu drag vă vedem. Dar știu că veți întârziă cu venirea, de aceea mai bine v'o descriem ca să aveți o icoană mai fidelă, până când veți sosi. — Redacția e împodobiă de o mulțime de afișe cari vreau să surprindă lumea dăscălească cu o mulțime de premii pentru celea mai bune publicațiuni în revista noastră. Administrației i s'a rezervat un colț, unde deasupra măsuși cu registrul abon. restanțieri arde un opaiți, pentru suferințele celor 1142 abonați restanțieri sterși din șirul celor vii, cari în curând vor fi citați inaintea judecătorei din urmă aici în Cluj, pentru a-și da seamă de ce nu ș'au achitat abonamentul. La altă masuță împodobiă numai cu mănunchiuri de flori e registrul abon. achitați în număr de 1342, cari au considerat revista drept „*Campo Santo*“ a învățătorimei. Intre aceste sunteți și Dvoastră. La revedere!

J. Pavel. Dvoastră nu puteți face rețineri pentru orele nemotivate, aceasta o face revizorul școlar în baza raportului susțernut de d-ta. În raportul d-tale vei face cunoscut absența dela cercul cultural, pentru că la revizorat se ține în evidență reținerile și motivul reținerilor.

Pompiu E. Constantin inv. Danes. Ne miră mult corespondența D Voastră. La redacție n'am primit nici un articol semnat de d-ta.

Elie Câmpean inv. div. Agârbiciu. Art colul nu e de actualitate. Așteptăm ceva nou și actual și-l vom publica cu plăcere.

Colegului A. deputat. Am citit despre solidarizarea voastră, a tuturor dăscărilor din parlamentul României mari fără deosebire de partid, ca prin forțe unite să duceți la izbândă cererile colegilor voștri de suferințe. E un fapt nou și tot atât de îmbucurător pentru toată suflarea dăscălească. Noi nu putem decât feliicită această solidarizare a colegilor noștri parlamentari — la care de mult ne așteptam. Șiam că sunteți ai noștri — dar nu ne puteam da seamă — de ce unii dintre voi, au stat oarecum mai în rezervă față de mișcările corpului didactic. Acum v'am înțeles! Fie binecuvântată ziua când — trecând peste deosebirele de partid — ați hotărât blocul comun, pentru apărarea revendicărilor materiale ale colegilor voștri! Parcă providența divină a vrut să ușureze întru câva suferințele noastre, văzându-vă pe toți la un loc, făcând abstracție de deosebirile politice — hotărându-vă să luați în mâinile voastre soarta colegilor voștri și apărarea culturii naționale. Cu voi suntem și noi și vă urăm din suflet, ca acțiunea începută să aibă succese, înlăturând criza care amenință cultura noastră națională, ajungând la greve ori demisii. Acțiunea Voastră e un semn al timpului, care desigur va aduce rezultate mai bune decât orice altă acțiune. Inainte cu Domnul! Sărbători vesele! *Adminstratorul.*

Ioane din Săcele. Te plângi că revista nu apare regulat. Dar care revistă ped. apare regulat? Și crezi că Com. de redacție e cauza? Te înșeli! Banul și iar banul! Dar un lucru trebuie să recunoști că totuși noi suntem mai regulați ca D-ta. Ce ai zice să-ți trimitem și noi tot la 2^{1/2} ani revista, precum ne trimiți și D-ta abonamentul? Vezi, dela D-ta atârnă ca noi să fim regulați. — Să ne vedem cu bine!

Abonamente achitate pe 1923.

Eleonora Vintilă Loman, Simion Floca Râhau, Lucretia Floca Râhau, Gavril Hudea Danes, Josif Cristea Angofa. Școala prim. de stat Șc. M. Valescu Veredu, Rudolf Boier Roșia mont, V. Puscașiu Cuceu, I. Svejedly Eibenthal, Maria Cure Sichevitz, Const Țințea Seliște, Cornelia Țințea Seliște, Ion Dumitrescu Hămeag, Ilie Meteș Gâmbocă, Oct. Băcilă Vuchet, Nic. Dușe Alba-Julia, Silvia Săvoiu Sibiu, Teodor Bota Cernești, Ion Traian Vărădia, G. Dragoescu Orvața mont. Emil Havași Baia Mare, Clemen Jeanul Ilva mare, Ladis. Dobai Guruslău ung, Ludovic Biro Bozieș, Lud. Bodola Bochis, Elena Biro Bochis, Gav. Pop Nușfalău, Bartolmeiu Surinca Crașna, Maria Deac Crașna, D. Pop Giurtelecul Simleului, Ion Moldovan Dobârca, P. Pizerea Deta, Vechifor Ossian Oarța de jos, Adrian Neagoe Buzd, Niculae Hanzn Gura râului, Florin Manta Guza râului, Ilie Arsenie Gura râului, Dionisie Dancee Gurarâului, Veturia Brau Gura-râului, Aug. Malenaș Băbeni, D. Bătărei Sadu, Oct. Vulcu Petrifațu, Stanciu Stroia Căcova, Vas. Vulc Gârbova, Ion Porcea Borghiș. I. Togan Sighișoara, George Andson Hoghiz, Simion Pop Hășadate, Bart. Fărcaș Carajeni, Vas. Pop Drăghia, Ion Berbecar Lac, George Muntean Noul român, Efrem Brindea Pesac, Juli-ana German Bicalot, Josif Pop Sirioara *cu câte 100 Lei.*

Ilie Racotu Biertan 75 Lei, Ion Pec Orsova 75 Lei, Alexandru Sala 80 Lei ptu 1923 și 20 Lei ptu 1924. Gavril Naghi Gidani, Nic Muntean Poiana, Swala prim destat cuigudul de jos, Ion Honta Cristelec, Sofron Mitrea Streonț, Aug. Pop Mintia, Vas Părăian Topârcea, Radu Draia Criscior, Cătinca Kovács Crașna, Ion Câmpean Varmaga, Ilie Brad Gura-râului, Const. Dop Hoghilag, Traian Debeleac Șiria, Ion Belle Șiclău,

Ion Dancui Fânate, Todor Ponorar Surduc, Ion Tieran Bierian, Cornelia P sca Lănușul rom. Aurelia Russu Dăneșri, Ion Botinaș Cuzdrionra, Isaia Hocioată Sîimnic Remus Budo Halmeu, Vas. Onimi Aiba Julia Petru Gal Giorgeni, Laurențiu Togănel Tărgul Mureș, Vas. Vălean Verendin, Ion Goția *cu câte 50 Lei*, Vas. Mărăsescu Recita 25 Lei, Juliu Panțiu Beclean 20 Lei.

In abonament pentru 1924.

Gavril Vandăi Măgești 50 Lei. Stefan Popan Cacuciul mic 50 Lei, Simion Pop Hășdate 50 Lei, Aspasia Capidon Turda 50 Lei. Ion Goția Vritul de jos 50 Lei.

Sumele trimisă la adresa adv. nostru Dl. dr. Valer Roman se vor publica in No 1 an. V. lea.

Cătră stimații colegi!

Cu numărul de față se termină și anul al IV-lea al revistei „Invățătorul”. Judecând după ajutorul material și moral, de care ne-am bucurat, cei însărcinați cu conducerea acestui organ al Asociațiunii noastre putem fi mulțumiți cu ceace am putut da.

Avem însă convingerea, că pe viitor se va putea face și mai mult, dacă din miile de învățători ai Daciei superioare, numărul celor ce își dau seamă de rostul revistei *noastre* va crește.

Amintim de nou. că revista *Invățătorul e organul oficial al Asociațiunii tuturor învățătorilor*, deci toți sunt *datori* să o sprijinească prin abonament și ceice pot și vor, prin colaborare.

Redacția și administrația.

Revista „Invățătorul” Cluj.
